Dosarul nr. 21r-2063/23 Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana)
1-20163167-02-21r-08082023 Judecător: Buzu Elizaveta

D E C I Z I E

21 decembrie 2023 mun. Chişinău

Colegiul penal al Curţii de Apel Chișinău, în componenţă:
Președintele ședinței de judecată, judecător Spoială Alexandru
Judecătorii Gîrbu Silvia şi Băbălău Denis

a judecat în lipsa participanților la proces, în ordine de recurs, recursul avocatului Micu Andrei, în interesele condamnatului Harea Alexandru, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr.21ji-837/2023 din 19 iulie 2023, privind plângerea condamnatului Harea Alexandru împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Termenul de examinare a cauzei:
Prima instanță: 21.03.2023 – 19.07.2023;
Instanța de recurs: 08.08.2023 – 21.12.2023;
Procedura de citare a fost legal executată.

Asupra recursului, în baza materialelor din dosar şi a argumentelor prezentate în ședința de judecată, Colegiul penal

C O N S T A T Ă:

1. La data de 23.12.2020, condamnatul Harea Alexandru, s-a adresat în instanța de judecată cu o plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție în Penitenciarul 15 – Cricova, care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.
2. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr.21ji-837/2023 din 19 iulie 2023 s-a respins plângerea condamnatului Alexandru Harea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 15 - Cricova, care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ca fiind neîntemeiată.

3. Nefiind de acord cu încheierea primei instanțe, avocatul Micu Andrei, în interesele condamnatului Harea Alexandru a înaintat cerere de recurs, solicitând casarea încheierii judecătorului de instrucție și cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a plângerii, invocând că, în continuare se află în detenție în Penitenciarul nr. 15 – Cricova, în calitate de condamnat.

4. În motivarea cererii de recurs menționează că, încheierea atacată este pasibilă de a fi casată, cu adoptarea unei noi hotărâri prin care plângerea depusă de condamnat prin care solicită constatarea faptului deținerii sale în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 15 – Cricova, reducerea termenului de pedeapsă să fie admisă integral.

5. Susține că, potrivit practicii recomandărilor CEDO, fiecare deținut, după caz, condamnat trebuie să-i fie garantat și oferit minimum $4m^2$, în celula care se deține. Or, în cazul dat, potrivit raportului instituției penitenciare, Harea Alexandru se deține în Penitenciarul nr. 15 – Cricova în perioadele 11.02.2016 – 16.06.2016, 07.07.2016 – 08.06.2017, 07.07.20217 – prezent, repartizat în sectorul nr. 4, secția nr. 6, care are o suprafața de aproximativ 54,2 m^2, unde sunt deținute 16 persoane.

6. Conform art.447 alin. (1)-(3) Codul de procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces. Instanţa de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei.*

7. În termenul acordat de instanța de recurs, Penitenciarul nr. 15 - Cricova nu a formulat referință la cererea de recurs înaintată de instituția penitenciară.

8. *Analizând şi apreciind motivele invocate în recurs, în cumul cu materialele cauzei penale şi prevederile legale pertinente, Colegiul penal conchide că, recursul declarat este fondat şi pasibil de a fi admis, casarea încheierii judecătorului de instrucție și remiterea cauzei la rejudecare, în aceiași instanță, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.*

9. Cu titlu de principiu, cu referire la norma de procedura aplicabilă speței, instanța de recurs reține că, potrivit art.3 Codul de procedură penală, în desfăşurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanţa judecătorească. *Legea procesuală penală poate avea efect ultraactiv, adică dispoziţiile ei, în perioada de tranziţie la o nouă lege procesuală penală, pot rămâne aplicabile acţiunilor procesuale reglementate de legea nouă. Caracterul ultraactiv se stipulează în legea nouă*.

10. Potrivit dispozițiilor finale și tranzitorii a Legii nr.245 din 31.07.2023, art. V alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentei legi, recursurile declarate în cauzele penale şi contravenţionale pentru care au fost stabilite data şedinţei de judecată se examinează conform procedurii de până la intrarea în vigoare a prezentei legi.

11. Totodată, reieșind din faptul că, normele juridice care reglementează mecanismul compensatoriu privind condițiile de detenție, sunt sistematizate legislativ în norme procedural penale, acestea prin efectul de compensație *au un caracter material*, condiții în care potrivit art. 10 Codul penal, care reglementează efectul retroactiv al legii penale, urmează a fi supuse examinării prin aplicarea dispozițiilor în vigoare *la momentul înaintării plângerii condamnatului*.

12. Conform art. 437 alin.(1), pct. 4) Codul de procedură penală, *pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.*

13. Potrivit art. 448 alin.(1) Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs. Instanţa de recurs este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.*

14. În conformitate art.449 Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii:* ***1) respinge recursul, menţinînd hotărîrea atacată, dacă: a) recursul este nefondat;*** *b) recursul este depus peste termen; c) recursul este inadmisibil; 2)* ***admite recursul, casînd hotărîrea, parţial sau integral, şi ia una din următoarele soluţii:*** *a) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod; b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dacă prin aceasta nu se agravează situaţia inculpatului;* ***c) dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare;*** *d) dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanţa de recurs. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător. Trimiterea la rejudecare a cauzei poate fi dispusă o singură dată. În cazul în care după rejudecarea cauzei eroarea judiciară nu a fost corectată de instanţa de fond, instanţa de recurs înlătură omisiunile la judecarea recursului.*

15. Conform art.469 alin. (1) Codul de procedură penală, *la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluţionează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: 1) liberarea condiţionată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părţii neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blîndă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amînarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vîrstă de pînă la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amînării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5) reabilitarea judecătorească (art.112 din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunităţii sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunităţii cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiţionate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 9[1]) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei şi stingerea antecedentelor penale; 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinţei în cazul existenţei altor hotărîri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea ultimei hotărîri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea hotărîrii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrîngere cu caracter medical alienaţilor (art.101 din*

Codul penal); 13[1]) internarea forţată într-o instituţie ftiziopneumologică (art.961 din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau uşurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situaţiei (art.10 şi 101 din Codul penal), precum şi excluderii din hotărîrea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; 15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare); 16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripţie ale executării sentinţei de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităţilor care apar la punerea în executare a pedepselor; ***17[1]) constatarea condiţiilor de detenţie a condamnaţilor;*** *17[2]) anularea condamnării în baza acordului de cooperare ca urmare a neexecutării condiţiilor stabilite în acordul de cooperare, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei stabilite; 18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnaţi.*

16. Reieșind din materialele dosarului în coraport cu raportul instituției penitenciare nr. 2/612 din 15.03.2021, Colegiul penal constată că, prin sentința Judecătoriei Orhei din 26.08.2015, Harea Alexandru a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (2), art. 164 alin. (2) lit. e), art. 151 alin. (4), art. 163 alin. (1) Codul penal, cu stabilirea unei pedepse, prin prisma art. 84 Codul penal, de 16 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

17. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24.11.2015 a fost menținută, fără modificări, sentința Judecătoriei Orhei din 26.08.2015.

18. Colegiul penal reține că, condamnatul Harea Alexandru în plângerea sa a solicitat constatarea condițiilor de detenție precare din instituțiile penitenciare în cadrul cărora își ispășește pedeapsa și anume Penitenciarul nr. 15 – Cricova, prin urmare, reieșind din Raportul prezentat de reprezentantul instituției penitenciare și din materialele cauzei, Harea Alexandru a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, în perioada 19.08.2018 – 18.06.2020, și în Penitenciarul nr. 15 – Cricova, în perioadele 11.02.2016 – 16.06.2016, 07.07.20116 – 08.06.2017, 06.07.2017 - prezent. Începutul termenului de executare a sentinței este din 02.01.2014, sfârșitul termenului de executare a sentinței este la 01.01.2030.

19. Totodată, instituția penitenciară în raportul prezentat, menționează că, condamnatul Harea Alexandru ***** a.n. *****, se deține în Penitenciarul nr. 15 – Cricova pe următoarele perioade 11.02.2016 - 16.06.2016, 07.07.2016 – 08.06.2017, 06.07.2017 - până în prezent. Locul amplasării: 11.02.2016 - 16.06.2016, (sectorul nr. 4 secția locativă nr.6), la regim comun de deținere; 07.07.2016 - 08.06.2017, (sectorul nr. 4 secția locativă nr.6), la regim comun de deținere; 06.07.2017 - până în prezent, (sectorul nr. 4 secția locativă nr.6), la regim comun de deținere. Deținuții care sunt amplasați la regim comun de detenție au posibilitatea de в se deplasa pe teritoriul instituției în limita stabilită de administrație și în conformitate cu programul zilei între orele 06:00 și 21:00. Secția locativă nr.6 a sectorului nr.4 este situată la etajul nr.2, are o suprafață de 54,20 m^2, unde sunt amplasați în mediu 16 condamnați pe paturi cu două nivele, încăperea dată este dotată cu noptiere, lenjerie de pat, masă, scaune, iluminarea naturală și artificială

conform standardelor, unde starea sanitară este satisfăcătoare, deoarece zilnic este verificată de către medicul terapeut cât și felcerii de gardă, încăperea de trai a condamnaților se aerisește regulat prin intermediul a trei oberlihte, gunoiul este evacuat în locurile special amenajate, celulele se încălzesc centralizat de la cazangeria penitenciarului și temperatura în timpul perioadei reci a anului nu este mai joasă de 18 grade Celsius. Blocul sanitar se află înafara încăperii în demisolul aceluiași sector, care este dotat cu șapte lavoare și șapte vase pentru closet. Apa potabilă este furnizată din penitenciarul nr.4 – Cricova permanent, fiind clorată conform cerințelor sanitar igienice, clorura de var se eliberează conform graficului stabilit. Apa se examinează bacteriologic conform graficului trimestrial și conform investigațiilor laboratorului apreciindu-se cu o corespundere satisfăcătoare a normelor sanitaro-igienice. Cazuri de maladii diareice în perioada anilor 2006-2020 nu au fost depistate. Cu obiecte de igienă personală condamnații sunt aprovizionați lunar contra semnăturii conform normelor stipulate în HG nr.609 din 29.05.2006. Baia condamnaților se efectuează conform graficului stabilit, însă nu mai puțin de o dată pe săptămână. În ospătăria penitenciarului curățenia se menține, bucatele sunt preparate calitativ și se distribuie condamnaților de trei ori pe zi conform HG nr.609 din 29.05.2006. Pe teritoriul penitenciarului se află o încăpere destinată pentru spălătorie și una pentru uscarea lenjeriei și a hainelor. Spălătoria este dotată cu o mașină de spălat automată și o centrifugă, activează conform graficului stabilit de luni până vineri, orele de lucru 09:00 - 12:00 și 13:00 - 16:30, unde activează conform schemei de încadrare a deținuților din detașamentul deservirii gospodărești 2 (doi) deținuți. Condamnații au posibilitatea de a se adresa personal la muncitorul desemnat la funcția de operator la mașini de spălat. Dezinsecția și deratizarea se petrece trimestrial și la necesitate conform contractului încheiat cu SRL „Quaker”.

20. Conform art. 473^2 Codul de procedură penală, *plîngerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat. Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie menţionate la alin.(1) trebuie să conţină datele privind perioada şi locul detenţiei, precum şi descrierea detaliată a condiţiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile materiale contestate. La plîngere pot fi anexate explicaţiile altor condamnaţi sau preveniţi, copiile plîngerilor anterioare, adresate administraţiei instituţiei penitenciare sau autorităţilor de supraveghere, şi răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plîngerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentinţa sau încheierea. Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura*

condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei. În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, în privinţa perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească. ***Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale*** *sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie.*

21. Conform art. 473^4 Codul de procedură penală, *la evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părţi, cît şi rapoartelor instituţiilor naţionale şi internaţionale în domeniu. La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată ţine cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum şi de perioada în care condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţiile contestate. În urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, instanţa de judecată obligă administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăşi 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculîndu-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de pînă la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), preveniţii sînt despăgubiţi în conformitate cu art. 385 alin.(5) şi (6) sau, după caz, aceştia pot înainta o acţiune civilă. Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin.(4) şi (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăţiei organului care pune în executare sentinţa sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ. Dacă nu se constată încălcări ale prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în cadrul executării pedepsei sau al detenţiei preventive, instanţa de judecată dispune respingerea plîngerii. Încheierea adoptată în condiţiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părţi, în termen de 10 zile de la data pronunţării, prin intermediul instanţei de fond. În cazul încasării mijloacelor băneşti, încheierea instanţei de judecată se execută în condiţiile prevăzute de Codul de executare.*

22. Verificând legalitatea şi temeinicia încheierii atacate, instanţa de recurs constată că, instanţa de fond a examinat cauza fără a cerceta circumstanţele cazului

minuţios sub toate aspectele în raport cu probele cauzei date, fără a se expune argumentat în privința fiecărei cerințe invocate în cerere.

23. După cum s-a stabilit supra, Harea Alexandru a fost deținut în diferite perioade în Penitenciarul nr. 15 – Cricova, și anume 11.02.2016 – 16.06.2016, 07.07.20116 – 08.06.2017, 06.07.2017 – prezent.

24. Prin urmare, Colegiul penal atestă că, prin plângerea din speță, condamnatul Harea Alexandru a contestat perioadele de detenție în condiții inumane în Penitenciarul nr. 15 – Cricova iar prima instanță a respins ca neîntemeiată solicitarea condamnatului privind condițiile de detenție precare în Penitenciarul nr. 15 – Cricova, din motiv că, cerere nu întrunește condițiile stipulate la art. 473^2 – 473^4 Codul de procedură penală.

25. Instanța de recurs remarcă, că motivarea instanței de fond, referitor la respingerea ca neîntemeiată a plângerii împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie în Penitenciarul nr. 15 – Cricova, raportată la prevederile art.473^2 alin.(5) Codul de procedură penală este neîntemeiată, mai mult ca atât conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, ultima indică în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenţiei consfinţeşte una din cele mai fundamentale valori ale unei societăţi democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluţi, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanţe şi de comportamentul victimei (*cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei. 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62*).

26. Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul și metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției și că având in vedere exigențele detenției, sănătatea și integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare (*cauza Kudla c. Poloniei. 26 octombrie 2000. § 94*). Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum și durata detenției (*Oslrovar c. Moldovei. 13 septembrie 2005, § 80*).

27. Astfel, Colegiul penal apreciază ca fiind neîntemeiate concluziile instanței de fond precum că, Penitenciarul nr. 15 – Cricova asigură deținuților minimul necesar, or în acest sens nu a fost adusă nici o probă de către instituția penitenciară, ori potrivit art.473^3 alin. (2) Codul de procedură penală, *sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a condiţiilor de detenţie invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare*. Prin urmare, reieșind din norma legală menționată supra, se atestă că, instituția penitenciară urma să prezinte informații prin care să combată argumentele condamnatului. Astfel, se conchide că, prima instanţă, deşi era obligată să argumenteze convingător fiecare motiv invocat în parte, a ignorat prevederile legale şi a pronunţat o încheiere nemotivată.

28. În concluzie, instanța de recurs învederează că, aspectele invocate de către administrația penitenciarului și reiterate de judecătorul fondului nu sunt fundamentate pe

careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța de judecată urmează să se bazeze pe rapoartele organizaţiilor naționale și internaţionale ce țin de acest aspect.

29. Mai mult ca atât, Colegiul penal consideră oportun de a reitera că, prima instanță a respins plângerea condamnatului cu referire la încălcarea art. 3 CEDO, fără a ține cont de recomandările expuse în deciziiile anterioare ale Curții de Apel Chișinău, privind elucidarea fiecărei pretenții invocate de petent și soluționarea fondului plângerii prin prisma prevederilor legale pertinente speței, întrucât, la rejudecare urma a ține cont de indicațiile instanței de recurs, or, în conformitate cu prevederile art. 436 alin. (1), (2) Codul de procedură penală, *procedura de rejudecare a cauzei după casarea hotărârii în recurs se desfăşoară conform regulilor generale pentru examinarea ei; pentru instanţa de rejudecare, indicaţiile instanţei de recurs sunt obligatorii în măsura în care situaţia de fapt rămâne cea care a existat la soluţionarea recursului.*

30. La constatarea condiţiilor de detenţie, instanţa naţională va ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (*cauza Irlanda c. Regatului Unit. 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007. § 63*).

31. CtEDO a constatat că, anumite condiţii de trai ale deţinuţilor constituie tratamente inumane şi/sau degradante, şi anume: suprapopularea din penitenciare - consideră că, fiecare deţinut trebuie să aibă un spaţiu de cel puţin 4 m^2 (*cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 80*); celulele nedotate (*cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46*), cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei (*cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005. § 53*), puţin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităţilor de recreare; lipsa hranei (*cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 43- 44*); lipsa unei asistenţe medicale corespunzătoare (*cauza Holomiov v. Republica Moldova, hotărârea din 07.11.2006*).

32. La caz, Colegiul penal indică, că instanța urma să ofere apreciere condiţiilor de detenţie invocate de către autorul plângerii, coroborate la poziţia autorităţilor instituţiei penitenciare consemnată în rapoartele anexate la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudenţa CEDO, cu referire la încălcarea art. 3. care prevede că „nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”.

33. În acest sens, Colegiul penal conchide că, eroarea admisă de către instanţa de fond echivalează cu nerezolvarea fondului cauzei, ceea ce implică casarea încheierii integral, cu remiterea cauzei la rejudecare de către instanţa de fond, în alt complet de judecată, pentru înlăturarea erorilor admise.

34. La rejudecarea cauzei instanţa de fond urmează să înlăture lacunele comise, să examineze cauza sub toate aspectele, complet şi obiectiv cu respectarea dreptului la un proces echitabil şi în dependenţă de probele acumulate, să pronunţe o hotărâre legală,

întemeiată şi motivată, pronunţându-se asupra tuturor motivelor invocate de către participanţii la proces.

35. Potrivit prevederilor art. 7 Codul de procedură penală, *procesul penal se desfăşoară în strictă conformitate cu principiile şi normele unanim recunoscute ale dreptului internaţional, cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituţiei Republicii Moldova şi ale prezentului cod.*

36. Conform art. 20 a Constituției Republicii Moldova, *orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești atunci când drepturile, libertățile şi interesele acesteia au fost violate.*

37. Raportând materialele cauzei la prevederile legale enunțate mai sus se constată că, ultimele nu au fost respectate întocmai de către instanță ceea ce a dus la emiterea unei încheieri nemotivate.

38. În acest context, instanța deși era obligată să examineze și să se expună asupra fiecărui motiv, argument, aspect de încălcare a prevederilor legale, invocate în acest sens în cererea înaintată, potrivit acestor prevederi legislatorul a prevăzut expres rolul activ pentru cercetarea sub toate aspectele, completă şi obiectivă a circumstanțelor cauzei. Or, neexpunerea asupra unei cerințe, se egalează cu faptul că nu au fost auzite părțile. Conform practicii CEDO, în cauza *Fomin c. Moldovei, Cererea nr. 36755/06*, Curtea a statuat că: „Rolul unei Decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o Decizie motivată oferă părților posibilitatea de a o contesta precum şi posibilitatea ca Decizia să fie revizuită de către o Instanță de Recurs”. Doar prin adoptarea unei decizii motivate, poate avea loc un control public al administrației Justiției (*c.f. Hirvisaariv. Finland, nr. 49684/99, parag. 30, 27.09.2001*).

39. CEDO, în speța *Luka contra României* a evidențiat că, art. 6 implică faptul că deciziile instanțelor trebuie să precizeze în mod suficient motivele pe care se întemeiază, astfel încât să arate că părţile au fost ascultate şi să garanteze posibilitatea unui control public al administrării justiției. Altfel spus, art. 6 îi atribuie „instanţei” obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor şi probelor părților, cu excepția cazului în care se apreciază relevanța acestora şi fără a fi înțeleasă ca implicând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*Van de Hurk împotriva Ţărilor de Jos, citată anterior, p. 19-20, pct. 59 şi 61*). Curtea evidențiază că trebuie să se ţină seama de relevanța şi incidența argumentului sau motivului cu privire la care instanța nu s-a pronunțat la încheierea cauzei (*Jahnke şi Lenoble împotriva Franţei (dec.), nr. 40490/98, CEDO 2001-IX; şi Dima împotriva României, 16 noiembrie 2006*).

40. Mai mult, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părţi că, cererile lor au fost analizate cu atenție şi oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care instanţa o face în legătură cu motivele de fapt şi de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară şi simplă, precisă, concisă şi fermă, într-un cuvânt să aibă putere de convingere. La fel de exactă trebuie să fie motivarea şi în ce privește cererile pe care le-a respins. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

41. Lipsa unei motivări adecvate cerințelor legii într-o hotărâre judecătorească afectează grav respectarea garanțiilor procedurale a părților la un proces echitabil. În

același timp se precizează că, obligația instanței de a-şi motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil. Or, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (*Suominen c. Finlandei (2003) §37, Kuznetsov şi alţii c. Rusiei (2007) §85*).

42. Colegiul penal consideră că, argumentele invocate de participanții la proces sunt importante pentru rezultatul procesului şi necesită un răspuns concret în hotărâre. Pe când abținerea instanței ierarhic inferioare de furnizarea unui răspuns explicit la un şir de argumente invocate, constituie o încălcare a art. 6 alin. (1) CEDO, deoarece participanților nu le-a fost acordată posibilitatea de a şti dacă aceste argumente au fost neglijate sau respinse, şi în ultimul caz, cauzele acestei respingeri.

43. Procedând în asemenea mod, instanța de fond n-a acordat deplină eficiență prevederilor legale astfel, la judecarea cauzei, se constată erori judiciare. Aceste erori judiciare se exprimă prin modul de cercetare şi apreciere a probelor prezentate de părţi, de gradul de percepție şi analiză a materialului cauzei raportat la conținutul normativ pe care se bazează cererea, astfel nemotivarea hotărârii, prin prisma practicii CEDO se echivalează cu neexaminarea fondului cauzei.

44. Elucidarea tuturor împrejurărilor menționate are o mare importanță la examinarea corectă a cauzei, ceea ce instanța care a examinat fondul nu a efectuat, prin ce au fost încălcate normele dreptului procedural şi dreptul la un proces echitabil, care neapărat servește drept temei pentru anularea încheierii atacate şi remiterea cauzei la o nouă reexaminare, în aceeași instanță, în alt complet de judecată. Astfel, reieşind din faptul că erorile admise de către instanța de fond nu pot fi reparate de către instanța de recurs, Colegiul penal va remite cauza dată la o nouă reexaminare în instanța de fond.

45. La o nouă examinare, instanța de fond urmează să țină cont de cele enunțate mai sus şi să emită o hotărâre legală, întemeiată şi motivată în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

46. În baza art. art. 448, 449 alin. (1) pct. 2) lit. c) Codul de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău

D E C I D E :

Se admite recursul avocatului Micu Andrei, în interesele condamnatului Harea Alexandru, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr.21ji-837/2023 din 19 iulie 2023, privind plângerea condamnatului Harea Alexandru împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, casează integral încheierea și trimite cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia dată este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător: Spoială Alexandru

Judecător Gîrbu Silvia

Judecător Băbălău Denis